

*Манячук Юлія Володимирівна,
Національний університет "Острозька академія"*

КАТЕГОРІЯ ВВІЧЛИВОСТІ В АСПЕКТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ (на прикладі англійських та українських культур)

В умовах швидкого розвитку міжнаціональної комунікації важливого значення набуває вивчення специфічних формул мовленнєвої поведінки комунікантів та зовнішніх факторів, які впливають на процес спілкування.

Розуміючи важливість мовленнєвого етикету для комунікації, вчені багатьох країн, у тому числі України (Г. Г. Почепцов, Н. І. Формановська, Л. А. Данильчук, Л. А. Кисельова, О. О. Леонтьєв, Є. І. Беляєва) звернулися до його всебічного вивчення.

Під впливом психологічних, соціально-політичних, культурологічних факторів різні мови світу виробили етикетні мовні формули, які утворюють цілу систему – мовленнєвий етикет.

Основною рисою мовленнєвого етикету є принцип ввічливості [4: 9]. Мета принципу ввічливості (за Н.І. Формановською) – підтримувати соціальну рівновагу, яка дозволяє результативно спілкуватися [1:13].

Розглянемо впровадження принципу ввічливості на прикладі формул привітання, подяки та прощання.

Неважко помітити, що змістом привітань є добрі побажання: *(Я бажаю вам) Доброго ранку! Доброго вечора! Доброї ночі! (I wish you) Good evening.* Формули-привітання *Добрий ранок! Добрий день! Добрий вечір!* в українській мові та *Good afternoon! Good morning! Good evening!* в англійській вживаються при зверненні до будь-якої особи, без урахування її диференційних особливостей [2:64]. Люди, рівні за соціальним статусом, використовують неофіційні привітання: *Привіт! Вітаннячко! Hello! Morning!*

Однією із специфічних рис мовленнєвого етикету є часте вживання подяки при контакті з людьми [3]. Найбільш уживаними є нейтральні вирази подяки: *Дякую! Спасибі! Thank you! Thanks! I'm grateful to you..!* Для підсилення вияву вдячності вживаємо прислівникові вирази та слова *щиросердно, щиро, красно, від усього серця* та ін.; *a lot,*

very much, so, so much, really, thousand (thanks), from the bottom of my heart та ін.

Найбільш вживаними стилістично нейтральними формулами прощання є: *До побачення! Прощайте! На все добре!* (українська) та *Good bye! See you soon! Till we meet again!* (англійська). Часто при прощанні висловлюються і побажання: *Всього найкращого! Бувай (те) здорові!* та *All the best!* (Всього найкращого) *Good bye!* В офіційному спілкуванні використовуються такі вирази: *До побачення! Дозвольте попрощатися!* та *I am afraid it is time I was saying goodbye. May I think you and say goodbye?* При здійсненні контакту між близькими людьми використовуються формули, притаманні фамільярній тональності. В українській мові: *Бувай! Ходи здоровий! Дозвольте відкланятися!* В англійській мові: *Bye! See you soon!* (До скорої зустрічі) *See you later!* (До зустрічі) [5].

Отже, категорія ввічливості посідає важливе місце в процесі міжкультурної комунікації, адже вона характеризує рівень культури нації в цілому та забезпечує ефективне здійснення комунікативного акту. Крім того, формули привітання, подяки та прощання реалізуються у нерозривному зв'язку, що залежить від ситуації мовлення та соціального статусу комунікантів.

Література:

1. Остин Дж. Слово как действие // Новое в зарубежной лингвистике / Вып. XVII // Теория речевых актов. / Дж. Остин – М.: Прогресс, – С. 74-86.
2. Формановская Н. И. Русский речевой этикет: лингвистический и методический аспекты / Н. И. Формановская. – М.: Рус. яз., 1982. – 125 с.
3. Формановская Н. И. Речевой этикет. Русско-английские соответствия / Н. И. Формановская. – М.: Высшая школа, 1990. – 80 с.
4. Особливості національного мовленнєвого етикету: українська мова: [Електронний ресурс] / – Назва з титул. екрану, режим доступу.: <http://www.pleyady.kiev.ua/index.php?go=Pages&in=view&id=564>
5. http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nz/Fil/2009_81_3/statti/73.pdf